

„Nemcev“? Okr. šolskemu svetu pa priporočamo, da v bodoče enako postopanje opusti, ker „lok preveč napet — poč!“

Prihodnje zborovanje bo dne 3. sušca v Sevnici. Pridite v obilnem številu!

Književnost in umetnost.

Koledar šolske družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1907 ima to-le vsebino: I. 1. Koledar za leto 1907. 2. Drobnosti o Prešernu. Divnjak. Tisti, ki so poznali Prešerna, izumirajo. 3. Kako je Miroslav Vilhar pel o Ljubljani. 4. Nekaj o Andrejčkovem Jožetu. 5. Gregorčičeva labodnica. 6. Smrtni list Gregorčičev. II. 7. Knezu-višemu škofu dr. Frančišku Sedeju. 8. Luka Svetec, voditelj slovenskega naroda (S podoba). 9. Slovencev na tujem. 10. Koliko denarja ima vsa Bosna? 11. Češka narodna obrambna društva. 12. Vestnik družbe sv. Cirila in Metoda XXI. — Vsebinska je torej vrlo zanimiva in raznovrstna, ki koledar sama najbolj priporoča. Cena mu je samo 1 K 20 h.

Častna nagrada „Zveze slov. pevskih društev“. Na razpis dveh častnih nagrad po 60 in 40 kron za najboljši zborovi skladbi je bilo upravnemu odboru poslanih 10 skladb. Jury, sestojela iz gg. Benišek, Dekleva, Foerster. Hubad in Razinger, ni prisodila nobeni skladbi častne nagrade. Kot relativno najboljšo je priporočala skladbo „Notranjska“. Upravni odbor je tej skladbi prisodil 40 K nagrade. Po otvoritvi kuverte se je pokazalo, da je skladatelj g. Emil Adamič. Kuverti ostalih 9 konkurenčnih skladb ostanejo neodprti. Skladbe se vrnejo onemu, ki pove „motto“ dotične skladbe ali pošlje motto na kak naslov, kam naj se skladba vrne. Po preteku dveh mesecev, t. j. sredi marca 1907., se neotvorjeni kovrti sežgo. Upravni odbor „Zveze slovenskih pevskih društev“.

Campanula Justiniana. V razpravi „Studien über einige Arten aus der Verwandtschaft bei Campanula rotundifolia. L.“, priobčen v „Magyar botanikai lapok“, Budapest 1906, opisuje odlična specialistinja I. Witasek neko novo vrsto pod imenom Campanula Justiniana. Navedeno cvetico je kot novo vrsto prvi spoznal tov. Rajko Justin, in v priznanje temu navedeno imenovanje. Cvetica se nahaja na Primorskem v Škocijanu, na Krnu, Učki in drugje, a na Kranjskem na Nanosu, Snežniku, Čavnu, Kozlaku i. t. d.

Pod spovednim pečatom. Še enkrat opozarjamo na ta znameniti roman, ki je provzročil neopisno senzacijo. S to knjigo med ljudstvo, da mu pride spoznanje!

Politiški pregled.

* **Slovensko društvo v Ljubljani** piše svojim somišljenikom: Vam bo še dobro v spominu, da se je vršil pred kratkim v naši beli Ljubljani shod zaupnikov narodno-napredne stranke na Kranjskem. Ta shod je imel važne naloge; imel je vzeti v pretres zaradi premenjenih političkih razmer potrebno revizijo programa narodno-napredne stranke in ustvariti krepko organizacijo svoji stranki. — Shod zaupnikov je tudi izvršil obe svoje nalogi. — Sprejel je program, ki ustreza vsem potrebam našega milega slovenskega naroda in naj si bodo te potrebe strogo narodnega, kulturnega, političkega ali gospodarskega značaja. — Sprejeti program jemlje skrbno ozir tudi na vse važnejše stanove našega naroda. — Sprejeti program je z eno besedo tak, da ga more in tudi mora s polno dušo podpisati vsak zaveden, narodno in svobodomiselno čuteč Slovenec. — Od Vas, dragi somišljeniki, je pa zavisno, da postane sklenjeni program meso in kri in da potem zasije lepše solnce našemu milemu slovenskemu narodu. — Prvi plod po zaupnikih narodno-napredne stranke ustvarjene strankine organizacije je na novo oživljeno naše politično društvo, to je „Slovensko društvo v Ljubljani“. — Ustanovljeno že leta 1888, je veliko let krepko stalo na braniku za političke, narodne in kulturne pravice našega naroda. — Žalibog je prezgodaj nastopilo mrtvilo

in „Slovensko društvo v Ljubljani“ je — odkrito priznано — obstajalo zadnje čase le še na papirju. — Shod zaupnikov je pa poklical tudi „Slovensko društvo v Ljubljani“ na pozorišče, da bo v teh težavnih časih, ki čakajo vse narodno in svobodomiselno čuteče Slovence zbiral pod svojo čisto zastavo vse one, ki jim so blagor, sreča in napredek našega naroda res pri sreči.

Program „Slovenskega društva v Ljubljani“ je jasno zašrtan v § 2 njegovih pravil, ki se glasi:

„Društvu je namen: pospeševati slovenskega naroda duševni in gmotni napredek; razširjati med njim političko izobraženje in narodno zavest, braniti njegove narodne in državljanske pravice in zlasti pripomagati, da se mu uresniči ustavno zagotovljena narodna ravnopravnost.“

Krasne, zlate besede, in le od Vas, somišljeniki je zopet zavisno, ali naj to ostanejo samo mrtve besede, ali ako naj se izpremene v živa dejanja. — Težki časi čakajo nas, narodne in svobodomiselne Slovence. — Zaraditega je dolžnost, sveta dolžnost vsakega Slovenca, da z besedo in dejanjem deluje na uresničenje namenov našega društva. — V teh resnih časih ne iščimo onih, po večini malenkostnih prepirnih točk, ki nas ločijo narodne in svobodomiselne Slovence v razne političke strujice. — V teh resnih časih se moramo vsi Slovenci, katerim gori srce res za narodnost in svobodomiselnost, združiti v krepko falango in roko ob roki, ramo ob rami skupno nastopiti proti neštetim sovražnikom našega slovenskega naroda, ki ga hote oropati njegovih najdražjih, najsvetejših svetinj: narodnosti in svobodne misli! — Osobito Tebi, naša akademiška mladina, velja ta naš poziv, ker bije Tebi žarko srce za vse, kar je lepo in dobro. Zaupno se obračamo zatorej do vseh somišljenikov s prošnjo, da bi pristopili v obilnem številu k našemu društvu kot društveniki. — Gmotna žrtev ni velika — samo 2 kroni na leto, kar lahko pač vsak Slovenec utрпи. — Iskreno vas vabimo v svoj krog k skupnemu delu za narodne, kulturne in političke svetinje našega milega slovenskega naroda. — Da bi ta naš apel ne ostal brezuspešen, da bi našel krepek odmev v srcih vseh narodno in svobodomiselno čutečih Slovencev: v to pomozi dobri genij našega naroda!

* **Razvoj češke socialne demokracije.** Čeških socialno-demokratskih organizacij je 1517. Vseh strankarski davek plačujočih sodrugov je 99.098. V dveh letih so socialni demokratje priredili 30 660 shodov in predavanj. Ob času splošnih demonstracij za enako volilno pravico so zaprli na Češkem 2972 oseb, na Moravskem 143, na Šleskem 15 in Nižnejavstrijskem 29. Obsodba je znašala 103 leti 9 mesecev in 29 dni ječe.

* **Črna gora.** V novo skupščino so bili kot poslanci izvoljeni tudi 4 učitelji. Ti bodo imeli mnogo posla, ako hočejo dvigniti ljudsko šolstvo, ki stoji v Črni gori na jako nizki stopnji.

* **Bolgari za svojo prosveto.** — Ministrski svet je postavil v proračun za leto 1907. vsoto 170.000 K v prosvetne namene.

* **Zadnje ljudsko štetje na Francoskem.** Francosko ministrstvo za trgovino je razglasilo rezultat zadnjega ljudskega štetja od 4. marca 1906. Glasom tega štetja je Francija imela 39.253.267 duš. Od zadnjega ljudskega štetja leta 1901. je prebivalstvo naraslo za 290.322 duš. V mnogih departementih se je število prebivalstva jako zmanjšalo zaradi dejstva da kmetiško prebivalstvo odbaja v mesta. V departementu Sene je prebivalstvo naraslo od 3.669.930, kakor ga je bilo leta 1901, na 3.848.618, od teh šteje Pariz 2.763.393. V zadnjem petletju se je v Parizu pomnožilo prebivalstvo za 49 325 duš.

* **Kulturni boj na Francoskem.** Novi shod francoskih škofov bi se imel vršiti dne 15. t. m., najbrž se bo pa teden pozneje. Največja težkoča za prireditve tega shoda je bilo pomanjkanje primerne prostora, ker niso škofom več na razpolago prostori nadškofjske palače. Končno so dobili primerno dvorano v gradu Muette v Bois de Boulogne, ki ga je lastnik grof de Franquevill dal na razpolago nadškofu pariškemu. Med točkami, ki bodo na dnevnem redu shoda, je v prvi vrsti omeniti centralizacijo vseh dohodkov posameznih škofij v rokah škofa, kar je predlagal nadškof pariški. Kardinal Richard se nadeja, da bo na ta način možno vzdrževati bogočastje tudi v siromašnejših

župnijah, ker bodo te prejemale denarne podpore iz prebitkov bogatejših župnij. Podrobneje se bo shod baval tudi z vprašanji o semeniščih, ker je stavljen predlog, naj bi se za vso Francosko ustanovilo le eno semenišče.

Vestnik.

Štajerski tovariši! Pripravlja se mogočno gibanje učiteljstva, da bi nas zdramilo iz letargije, ki smo ji v zadnjem času zapadli zaradi obupnih razmer, v katerih živimo. Na ušesa naših skopih krušnih očetov naj zadoni glas, da nam dajo, kar nam gre po božjem in človeškem zakonu! — Zdravimo se tudi tovariši Slovenci in priredimo velik učiteljski shod v Celju, kjer povejmo na glas, da ne maramo več stradati in tlačaniti za plačilo, ki ni vredno niti navadnih dninarjev. — Dne 2. februarja pojdemo v Gradec, kolikor nas more in pustimo doma vse narodnostne pomisleke, saj gre za naš skupni kruh! — Naš shod v Celju pa naj aranžira „Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Bivši naučni minister dr. pl. Hartel je dne 14. januarja na Dunaju umrl. Pod njegovim ministrovanjem so dobili klerikaleci velik vpliv na šolo.

Učiteljski dobrotniki. Tvrška Fran Ksav. Souvan, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani 30 K 72 h; sl. omizje „Sloga“ v Zagorju ob Savi 10 K; gosp. Alojzij Korsika, umetni in trgovski vrtnar v Ljubljani 5%, izkupička od strani učiteljstva 25 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Ivan Pokorn, nadučitelj v Horjulu; tov. Karel Završnik, učitelj v Dupljah; tov. Franjo Jeglič, nadučitelj na Dovjem (4 K); tov. Alojzij Majcen, učitelj pri Sv. Duhu pri Lučah. Bog plati!

Roditeljski večer, ki ga je priredil dne 12. t. m. učiteljski zbor I. mestne šole v Komenskega ulicah, se je obnesel prav sijajno. Vdeleženci, večinoma starši, ki se jih je zbralo blizu 300, so poslušali z velikim zanimanjem predavanja tov. J. Dimnika in tov. K. Widra. Prvi, ki je prisotne prav toplo pozdravil, je predaval „o pomenu in namenu roditeljskih večerov“, drugi pa „o tobaku in alkoholu“. Obema predavateljema so prisotni, ki so bili med njimi tudi g. ravnatelj A. Črnivec, magistratni svetnik E. Lah, sodni tajnik Milčinski, dr. Bogdan Derž, mestno učiteljstvo in dr., navdušeno pritrjevali. Več in natančneje o tem večeru bo poročalo „Domače ognjišče“, list za starše in vzgojitelje, ki ga bo izdajala „Učiteljska tiskarna“.

Poročil se je Vekoslav Macarol, učitelj v Šempolaju, z gospico Marico Škrkovo v Šempolaju. Čestitamo!

Imenovan je za učitelja in voditelja pripravljavnice za srednje šole na Proseku Justin Arhar, doslej suplent na enaki šoli v Trstu.

Osebnost s Kranjskega. Učiteljica Marija Škrjančeva v Zagorju je dobila zaradi bolezni daljši dopust. Nado-mešča jo upokojeni nadučitelj Josip Čerin.

Osebnost s Štajerskega. Nadučitelj v Št. Janžu pri Spodnjem Dravogradu je postal voditelj enorazrednice v Sele-Vrhu Ivan Mohorko. Pr-meščena sta učiteljica Terezija Sajovičeva od Sv. Vida pri Grobelnem k Št. Lovrencu in učitelj I. Napat z Gor. Štajerske v Radovanj pri Mariboru. — Učiteljice ženskih ročnih del so postale: Friderika Gnusova v Turjah, Marija Meškova v Selah, Marija Paulškova pri Št. Andražu. — Nadučitelj Fr. Leskovar pri Novi cerkvi pri Celju je dobil zaradi bolezni trimesečni dopust.

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 177. vodstvena seja se je vršila dne 14. novembra 1906. v družbinih prostorih „Narodnega doma“. Po dolgi in temeljiti debati, ki so se je vdeležili vsi navzoči, so se začasno uredile učne razmere naše velikovške šole. — V 178. seji 19. decembra 1906. se je podelilo več podpor v svrhu prireditve božične na ob-

mejnih šolah. Izrekla se je zahvala akad. društva „Prosveta“, ki je družbi nasvetovala božične in novoletne razglednice in ji sploh bila na tej akciji v veliko pomoč. Imenovala se je za novoustanovljeni otroški vrtec v Hrastniku gđ. Justina Grilčeva iz Vač.

V pokoj je šel znani dolgoletni profesor zgodovine na mariborski gimnaziji g. Fr. Horak.

Uradna okrajna učiteljska skupšina za okraja Celje-okolica in Šmarje se vrši dne 28. junija t. l. v Celju.

Otroški vrtec v Gabrjih pri Celju. Občinski odbor celjske okolice je sklenil, da čimprej osnuje v Gabrjih otroški vrtec.

† Profesor Luka Zore. Na Cetinju je umrl znani srbski književnik prof. Luka Zore. Svoje dni je urejal odlični časopis „Slovinac“. Bil je marljiv delavec na književnem in političnem polju. Dubrovnik ga je izvolil za svojega poslanca v dalmatinski sabor, kasneje dubrovniški veleposestniki v dunajski parlament. Pred leti je napisal veliko delo „Objavljenje“, ki mu je zaradi svobodomiselnih idej nakopalo mnogo sovražnikov zlasti v vrstah katoliške duhovščine. Zaradit tega se je preselil na Cetinje, kjer je bil vzgojitelj knezeviča Petra in kasneje ravnatelj cetinjske gimnazije. Zore je bil navdušen borilec za slovo med Srbi in Hrvati in goreč zagovornik jugoslovanske ideje.

Prosimo pojasnila! Na tozadevno notico v naši zadnji številki smo zvedeli iz zanesljivega vira, da so Metelkove ustanove letos zaradi tega manjše, ker je davčna oblast odtegnila pristojbinski namestek, ki se mora plačati od ustanov vsakih deset let.

Zahvala. Slavna okrajna posojilnica v Krškem je tudi letos naklonila tukajšnji šoli lepo novoletno darilo 25 K kot podporo za ubožne učence. Tudi za vstanovitev šolske kuhinje v Leskovcu sem letos prejel že drugi dar 20 K. Za oba darova se slavni posojilnici najtopleje zahvaljujem.

Ivan Rupnik, šol vodja.

Iz šole. Neka učiteljica pripoveduje v „Frankfurter Ztg.“ lastne doživljaje iz šole. Za zgled, kaj je hinavščina, je pripovedovala 10letna deklica, da se njen najstarejši brat zvečer potuhne, kakor da bi z drugimi domačimi vred spal, potem pa natihoma odide. — Na vprašanje, kdo je bil Jupiter, je dobila učiteljica odgovor: „Zvezda!“ — Ko je pripovedovala učiteljica iz špartanske zgodovine, da so Špartanci slabotne dečke po rojstvu odlagali v gozdu, je vprašala neka mehkočutna deklica: „Ali bi ne bili mogli pustiti slabejših dečkov, da bi odrasli za deklice?“

Novo delo Tolstega. Na željo mnogih prijateljev piše grof Leo Tolstoj novo delo, pod naslovom „Smisel ruske revolucije“, kjer razmotriva bistvo in pomen te revolucije. Vlada in revolucionarji nervozno pričakujejo izida tega dela.

Tulaselaktin se imenuje novo sredstvo profesorja Behringa proti tuberkulozi. Nedavno je predaval Behring v Stuttgartu o svojem novem zdravilu. Poslušati sta ga prišla tudi kralj in kraljica. Behring priporoča, naj se tulaselaktin vceplja otrokom, dokler še sesajo.

Tolminkemu učiteljstvu v znanje! Knjižnični odsek nameruje imeti v kratkem sejo za naročitev knjig v okrajno učiteljsko biblioteko. — Da bo mogel odsek vršiti svojo nalogo, pozivlje se učiteljstvo, da v najkrajšem času naznani članom odseka svoje želje glede naročbe novih vsakršnih knjig, muzikalij itd.

Rakovšček.

Važna odredba. S Tolminkeskega nam poročajo: Ker se je neko županstvo protivilo vročevati povabila šol. vodstva, oziroma kraj. šol. sveta, je c. kr. okr. šolski svet v Tolminu v svoji seji dne 29. novembra 1906. na pritožbo vodstva, oziroma krajnega šolskega sveta sklenil, da je v smislu § 16. d. p. dd. 8. februarja 1869, št. 9, dolžnost županstva skrbeti za redno dostavljanje listin.

R.

V Hrastniku ustanove podružnico „Schulvereina“. Za ustanovitev se posebno zavzemajo celjski Nemci.

Kaj je apostolsko delo? Kdor misli, da je apostolsko delo učenje nauka Kristusovega, razširjenje vere, ljubezni in usmiljenja, živi v britki zmoti. „Domoljub“ namreč uči, da je apostolsko delo razširjanje tega lažnjivega in obrekljivega lista! Kdor ne verjame, naj čita zadnjo „Domoljubovo“ številko, stran 8. Ker pišejo „Domoljuba“ duhovniki, morajo že vedeti, kako je